

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Vuoropuhelun syventäminen osana toiminnanohjauksen uudistamista - seminaari 2.12.2025

Tilaisuuden avaus

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ammatillisen koulutuksen kansalliset tavoitteet

Toiminnanohjauksen kokeilun seminaari 26.11.2025
Neuvotteleva virkamies Ville Heinonen

Toiminnanohjauksen uudistaminen muodostaa kokonaisuuden

Hallitus uudistaa
ammatillisen koulutuksen
toiminnan ohjausta
vaikuttavuutta ja
tuloksellisuutta vahvistaen
sekä järjestäjäneutraaliuteetti
varmistuen.

- Tavoitteet:
- Vaikuttavuus
 - Laatu
 - Vuoropuhelu
 - Yhteinen tilannekuva

Kokeilu

Nykyisillä
luvilla jatkavat

- Kokeiluluvat
- Sopiminen

Seuranta
Kansallinen koulutuksen
arviointikeskus
Takaisinkytkentä

Alue- ja/tai
alakohtaiset
keskustelut

Toimintaympäristön muutostekijöitä

Työelämän muutostrendejä

- Työtehtäviä ja ammatteja muuttuu ja katoaa, uusia syntyy tilalle
- Digitalisaatio ja tekoäly keskeisiä muutoksen ajureita
- Työn organisoinnin tavat muuttuvat, monipaikkaisuus/hajautuneisuus
- Työelämän yksilöllistyminen

Julkinen talous ja työllisyys

- Julkinen talous merkittävästi alijäämäinen, ongelmat osin rakenteellisia
- Maahanmuutto ylläpitää työikäisten määrää
- Tuottavuuden paraneminen lähes pysähtynyt
- Ammattiosaaminen mahdollistaa innovaatioiden siirtämisen tuotantoon ja palveluihin
- Koulutuksen vastattava työelämän tarpeisiin

Väestökehitys

- Maahanmuutto ylläpitää Suomen väestön määrää
- Oppivelvollisten määrä kasvaa vuoteen 2030 asti, mutta muutos on alueellisesti eriytynyttä
- Vuoteen 2040 mennessä ikäluokat pienenevät huomattavasti
 - Keskimäärin 80% vuoden 2024 tasosta
- Työikäisten osalta väestön määrä kokonaisuutena kasvaa, mutta vain kuudessa maakunnassa
- Monikulttuurisuus lisääntyy
- Ammatillinen koulutus maahanmuuttajien osaamispalvelujen tarjoaja ja kotoutumisympäristö

Ilmastonmuutos, luontokato ja kestävä kehitys

- Ilmaston lämpenemisen seuraukset näkyvät kaikkialla
- Luonnon monimuotoisuus köyhtyy nopeasti
- OECD:n raportin mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjillä voi olla merkittävä asema vihreän siirtymän tukemisessa
 - Perusosaaminen ja täydentävä osaaminen

Hyvinvointi ja sosiaaliset haasteet

- Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat keskimäärin tyytyväisempiä opintoihinsa kuin perusopetuksessa ja lukiossa opiskelevat
- Kuitenkin esim. sosiaalisen ahdistuksen kokeminen on yleistä
- Eri-asteiset, opintojen aikaiset, tuen tarpeet yleisiä
- Liikkumisen määrä vähentynyt ja fyysinen toimintakyky heikentynyt

Kansalliset linjaukset

Tausta

- Toiminnanohjauksen kokeilua koskevassa hallituksen esityksessä
- Toimivat sekä kokeilussa toteutettavien neuvottelujen pohjana että yleisemmin ammatillisen koulutuksen tavoitteina

Linjaukset, alustavasti

- Ammatillisen koulutuksen tavoitteena ovat hyvinvoivat ja toimintakykyiset opiskelijat, joista koulutetaan osaavia ammattilaisia ja aktiivisia yhteiskunnan jäseniä. Ammatillinen koulutus tukee liikunnallista elämäntapaa. Ammattitaito ja sivistys sekä toimintakyky ovat työllistymisen edellytyksiä opintojen jälkeen ja luovat edellytyksiä osaamisen kehittämiseksi heti opintojen jälkeen ja koko työuran ajan.
- Ammatillisen koulutuksen suunnittelussa ja järjestämisessä siirretään painopistettä opiskelija- ja tutkintomääristä laatuun. Tämä tarkoittaa hyvää ja riittävää opetusta ja ohjausta kaikissa oppimisympäristöissä, joka tukee nykyistä paremmin työllistymistä, yrittäjyyttä tai korkeakouluopintoihin sijoittumista opintojen jälkeen.
- Laadukkaamman ammatillisen koulutuksen järjestämiseksi erityisesti oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa järjestetään nykyistä enemmän lähiopetusta, ohjausta työpaikoilla ja oppimisen tukea tutkinnon suorittamiseen. Näin tuetaan opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä. Koulutuksen järjestäjät ottavat tavoitteen huomioon omassa johtamisessaan ja resurssisuunnittelussaan.

Linjaukset, alustavasti

- Koulutustason nostamiseksi tavoitteena on suunnata ammatillista koulutusta nykyistä enemmän ensimmäistä ammatillista tutkintoa suorittaville, myös ensimmäistä ammatillista tutkintoa suorittaville aikuisille. Myös aikuisopiskelijoille on tarjottavat riittävä opetus, ohjaus ja tuki. Vieraskielisten opiskelijoiden suomen tai ruotsin kielen opetusta vahvistetaan. Ammatillinen koulutus tarjoaa uskottavan reitin korkeakouluopintoihin. Väestön koulutustason nostamiseksi ammatillisen koulutuksen väylää korkeakouluopintoihin vahvistetaan edelleen.
- Työelämälähtöisyyden lisäämiseksi osaamisen näytöt suoritetaan työelämässä. Oppisopimuksen ja koulutusopimuksen käyttöä lisätään.
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden työllistymistä parannetaan kohdistamalla tarjontaa työvoimatarpeen mukaisesti, huolehtimalla opiskelijoiden ammattitaidon kehittymisestä opintojen aikana ja varmistamalla työpaikkojen tuki oppi- ja koulutusopimusten aikana. Ammatillinen koulutus tuottaa opiskelijalle hyvät edellytyksen toimia ja työskennellä digitalisoituvassa maailmassa. Näin ammatillinen koulutus vastaa paremmin työelämän osaamistarpeisiin, vähentää kohtaanto-ongelmaa ja tukee yritysten ja julkisyhteisöjen toimintaedellytyksiä.

Linjaukset, alustavasti

- Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi jatkuvan oppimisen tarjontaa uudistetaan ja sen rahoitus pohjaa laajennetaan julkisen rahoituksen ulkopuolelle. Aikuisille suunnatussa koulutuksessa korostuvat nykyistä lyhyemmät koulutuskokonaisuudet, mikä mahdollistaa useampien henkilöiden osallistumisen.
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjä rakenne sopeutuu työelämän ja väestön muutoksiin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien aloitteita järjestäjä rakenteen kehittämiseksi ja tilojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä tuetaan. Koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä ja työnjaolla huolehditaan määrällisesti pienempien alojen koulutustarjonnasta työelämän tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen toteuttamisessa hyödynnetään uusia teknologisia mahdollisuuksia, silloin kun se on pedagogisten tavoitteiden ja koulutuksen saavutettavuuden kannalta perusteltua.
- Ammatillinen koulutus tukee osaltaan ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseen tähtääviä toimia. Ammatillisessa koulutuksessa kiinnitetään huomiota vihreän siirtymän tukemiseen.
- Tuetaan kansainvälistymistä kannustamalla opiskelijoita eri pituisiin ulkomaanjaksoihin opintojen aikana ja toteuttamalla oppilaitosten välistä kansainvälistä yhteistyötä ja kehittämishankkeita.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Alueelliset ja/tai alakohtaiset keskustelut ja tietopohja

Vuoropuhelun syventäminen osana toiminnanohjauksen
uudistamista -seminaari 2.12.2025
Erityisasiantuntija Antti Markkanen
Opetusneuvos Mari Pastila-Eklund

Keskusteluissa käytettävä tietopohja

Neuvottelujen tietopohja - indikaattorit

TOTEUMATIETO

- Opiskelijavuodet:
 - maksuttomat
 - ei-maksuttomat
- Työllistyminen
- Jatko-opintoihin siirtyminen
- Suoritetut tutkinnot
- Suoritetut tutkinnon osat
- Tutkintokieli englanti
- Vankilaopetus
- TUVA-koulutus (jos on järjestämislupa)
- Työvoimakoulutus

TALOUS

- Järjestäjäkohtaiset taloustiedot

ENNAKOINTI JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

- Työvoiman saatavuus ja kohtaanto (Työmarkkinatori)
- Ennakointi (Opetushallitus)
- Osaamistarve (JOTPA:n osaamistarvekompassi)
- Väestö
- Väestöennuste

LAATU

- Näyttöjen toteuttamisympäristö
- Näyttöjen arvioijat
- Opetuksen ja ohjauksen määrä, perustutkinnot
- Osaamisen hankkiminen eri oppimisympäristöissä

Kokeiluun liittyvien aineistojen jakaminen ja näihin liittyvä yhteydenpito sekä tiedotus TEAMSillä

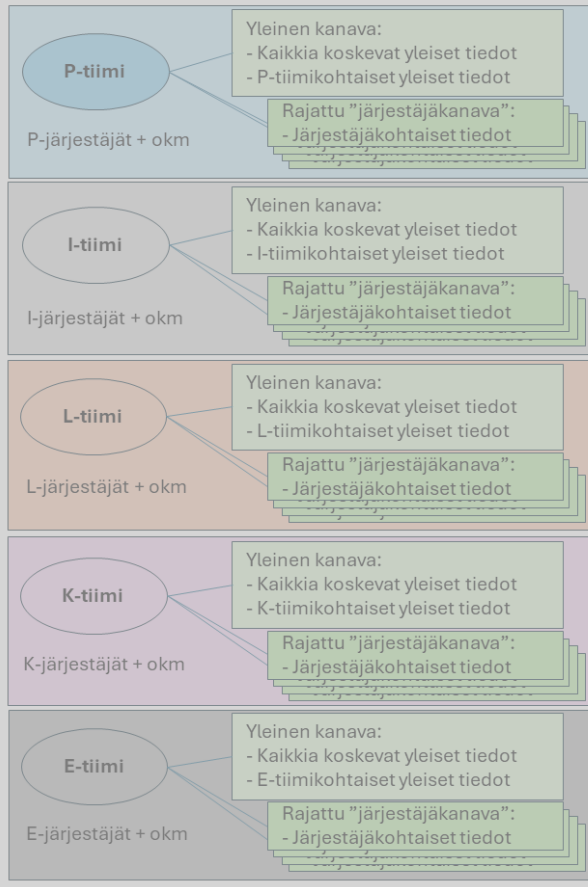

Viisi tiimiä: **P-tiimi**, **I-tiimi**, **L-tiimi**, **K-tiimi**, **E-tiimi**

Jokaisessa tiimissä:

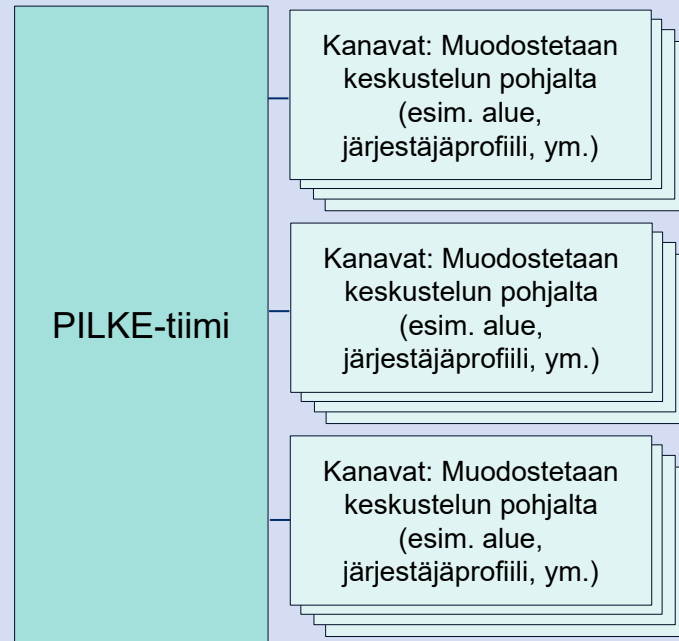
- Yleinen kanava:**
 - Kaikkia järjestäjiä (40) koskevat ja tiimin (PILKE-alueen) järjestäjiä koskevat yleiset tiedot ja viestintä.
- Rajatut ”järjestäjäkanavat”:**
 - Vain järjestäjäkohtaiset tiedot ja viestintä.

TEAMS

TEAMS

Aineistojen jakaminen ja näihin liittyvä yhteydenpito sekä tiedotus

Keskustelupohja

Keskustelupohja 1/3

Tavoitteet ja toimenpiteet suhteessa ammatillisen koulutuksen kansallisiin tavoitteisiin, toimintaympäristön muutokseen ja järjestäjän ensisijaiseen toiminta-alueeseen sopimuskaudella

a) Vaikuttavuustavoitteet (**esimerkki**)

- Työllistymisen sekä jatko-opintoihin siirtymisen edistäminen x koulutusala/aloilla
- Eri ryhmien työllistymisen sekä jatko-opintoihin siirtymisen edistäminen

Keskustelupohja 2/3

b) Toiminnalliset tavoitteet **esimerkkejä**

- Oppivelvollisten toteutuneen opetuksen ja ohjauksen määrä on vähintään 12 tuntia/osp.
- Tutkinnon osien suorittaneiden määrä kasvaa työikäisessä väestössä
- Koulutus- ja oppisopimuskoulutuksena hankitun osaamisen määrä kasvaa
- Näytöt suoritetaan pääosin työpaikoilla aidoissa työtehtävissä ja -prosesseissa / näyttöjen suorittaminen pääosin työpaikoilla aidoissa työtehtävissä ja -prosesseissa kasvaa x-x
- Tietovarantojen (eHOKS, Koski) käyttö systemaattisesti koulutuksen järjestäjän toiminnan kehittämisessä/johtamisessa paranee
- Henkilöstön osaaminen ja valmiudet työelämäyhteistyöhön paranevat

Keskustelupohja 3/3

c) Toimenpiteet ja niiden ajoittuminen (järjestäjän sisäiset toimet ja laatu, **esimerkiksi**)

- Toiminta-alueen työvoimatarpeisiin vastaamiseksi lisätään koulutusalan/x tutkinnossa erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä.
- Järjestäjä toimeenpanee x hankkeen parantaakseen henkilöstön osaamista työelämäyhteistyössä / parantaakseen tietovarantojen (eHOKS, Koski) käyttöä systemaattisesti koulutuksen järjestäjän toiminnan kehittämisessä/johtamisessa.
- Toiminta-alueen negatiiviseen väestömuutokseen reagoimiseksi luovutaan vuoteen x mennessä x koulutusalan/x tutkinnon järjestämisestä.
- Toiminta-alueen oppivelvollisten/työikäisten/työllisyysalueiden palvelukyvyn varmistamiseksi edistetään/selvitetään työnjako toiminta-alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.
- Selvitetään ratkaisuja väestön kehitykseen

Aikataululuonnosta

Tammi-helmikuu 2026

- Osallistuminen keskusteluun kokeilujärjestäjän/jien kanssa. Kokeilujärjestäjän ehdotus on laadittava yhteistyössä järjestäjän ensisijaisen toiminta-alueen keskeisten yhteistyötahojen kanssa.

Syys-lokakuu 2026

- Tietopohja Teams-kanavilla, yhteyshenkilöt järjestäjiltä
- Webinaarit Teams-kanavista ja tietopohjasta

Loka-joulukuu 2026

- OKM:n järjestämät alueelliset ja/tai alakohtaiset keskustelut

Keskustelua edellä kuvatusta

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun arviointi

Vuoropuhelun syventäminen osana
toiminnanohjauksen uudistamista -seminaari
2.12.2025

Jani Goman, arviointineuvos, Karvi

Karvin tehtävä perustuu lakiin ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta (L 1077/2024, 13 §)

Kokeilun seuranta ja arviointi

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteuttaa seuranta- ja vaikuttavuustutkimuksen, jolla seurataan ja arvioidaan toiminnanohjauksen kokeilun tarkoituksen toteutumista, neuvottelumenettelyn toteutumista ja kokeilun vaikuttavuutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi toteuttaa kilpailutuksen erillisen tutkimushankkeen käynnistämiseksi.

Kuulemiset

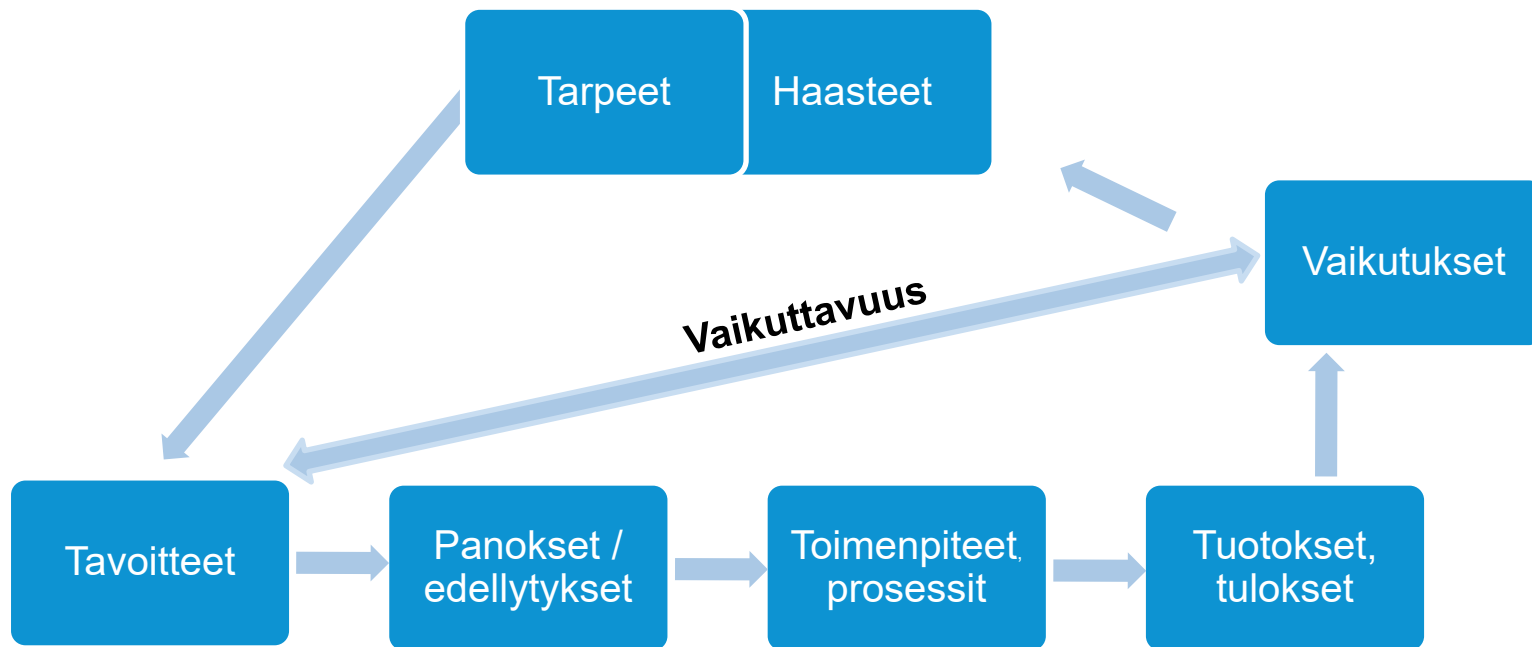
Karvi järjesti kuulemistilaisuuksia syksyllä 2025, joihin kutsuttiin eri sidosryhmien edustajia: ammatillisen koulutuksen järjestäjien valtakunnallisia yhdistyksiä, työelämäjärjestöjä, opiskelijajärjestöjä, ammattikorkeakoulutuksen edustajia, tutkimuksen asiantuntijoita sekä opetushallinnon ja ministeriöiden edustajia.

Lisäksi jokaisella koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus kertoa näkemyksiään arvioinnin yhteyshenkilön ilmoittamisen yhteydessä.

Arvioinnin vaiheet ja kokonaisaikataulu

	Vuosi	Arvioinnin kohde
1. Sopimuskausi	2026	Lähtötilanne
	2027	Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi
	2028	Kokeilun ensivaikutusten arviointi
	2029	
2. Sopimuskausi		Kokeilun väliarviointi
	2030	Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi uudella sopimuskaudella
	2031	Toisen kauden ensivaikutusten arviointi
	2032	Vaikutusten arviointi suhteessa lähtötilanteeseen
	2033-34	Kokeilun vaikuttavuuden kokonaisarviointi

Vaikuttavuuslogiikan yleinen malli

Reaaliaikainen prosessien arviointi

Vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointi

Arvioinnin kohde

Lähtötilanne

Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi

Kokeilun ensivaikutusten arviointi

Kokeilun väliarviointi

Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi uudella sopimuskaudella

Toisen kauden ensivaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi suhteessa lähtötilanteeseen

Kokeilun vaikuttavuuden kokonaisarviointi

Arvioinnissa

- Hyödynnetään erilaisia arvioinnin viitekehyksiä ja aineistoja.
- Tarkastellaan vaikutuksia kokeilun edetessä ja kokonaisvaikuttavuutta kokeilun päätteeksi.
- Tarkastellaan myös niitä tekijöitä, jotka erilaisissa toimintaympäristöissä edistävät tai rajoittavat kokeilun tavoitteiden saavuttamista.
- Kiinnitetään huomiota siihen, tukeeko kokeiltava malli aiempaa paremmin koulutus- ja osaamistarpeisiin vastaamista ja tuottaako se lisäarvoa aiempaan verrattuna.
- Tuotetaan ja raportoidaan tietoa kokeilun eri vaiheissa. Näin arviointi osaltaan tukee kokeilun toteutusta ja toimeenpanoa.
- Tuotetaan tietoa myös järjestämislupamallissa olevista koulutuksen järjestäjistä ja kokeilun vaikutuksista heihin.

Arvioinnin ensimmäinen vaihe (vuosi 2026)

Tuotetaan tietoa lähtötilanteesta valittujen näkökulmien osalta siten, että se muodostaa perustan myöhemmin tehtävälle arvioinnille:

- tuotetaan tietoa sekä kokeiluun osallistuvien että järjestämisluvalla toimivien koulutuksen järjestäjien lähtötilanteesta
- näkökulmina mm. tutkinto- ja koulutustarjontaan ja toteumiin sekä koulutuksen laatuun, tuloksiin ja vaikuttavuuteen liittyvät teemat
- verrataan kehitystrendejä ennen kokeilua, kokeilun aikana ja kokeilun päätteeksi
- seurataan sekä kokeiluun osallistuvien että järjestämislupamallissa olevien kehitystä ja verrataan kehityskulkuja toisiinsa.

Arvioidaan neuvottelumenettelyn toteutumista:

- Tarkastellaan neuvottelumenettelyn eri vaiheita ja prosesseja, tunnistetaan vahvuuksia ja mahdollisia kehittämistarpeita. Hankitaan tietoa sekä järjestäjien että ministeriön näkökulmasta. Havainnoidaan neuvottelutilanteita.

Väliarviointi (vuosi 2029)

- Kokeilua koskevan lain hyväksyessään eduskunta (EV 180/2024 vp, 1) edellytti, että valtioneuvosto seuraa ammatillisen koulutuksen kokeilun etenemistä ja arvioi kokeilulain puolivälissä uudistuksen vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkostoon ja järjestäjien toimintaedellytyksiin sekä opiskelupaikkojen saatavuuteen alueellisten tarpeiden ja huoltovarmuuden näkökulmasta.
- Myös hallituksen esityksessä (HE 161/2024 vp) asetettiin tavoitteeksi toteuttaa väliarviointi 2029, jossa tarkasteltaisiin, onko kokeilulla saavutettu sille asetettuja tavoitteita, onko sillä ollut vaikutuksia koulutustarjontaan tai järjestäjäkenttään ja onko kokeilu edistänyt opetushallinnon ja koulutuksen järjestäjien välistä vuorovaikutusta. Lisäksi arvioidaan, onko kokeilulla ollut myönteisiä vaikutuksia järjestäjien ja alueiden elinkeinojen sekä TE-palvelujen yhteistyöhön.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

KIITOS!

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ministerin puheenvuoro

opetusministeri Anders Adlercreutz,
opetus- ja kulttuuriministeriö

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ryhmätyöskentely PILKE-alueittain

Ohjeet ryhmäkeskusteluille

- Jakautukaa oman PILKE-alueen pöytiin siten, että samassa pöydässä olisi mahdollisimman paljon eri koulutuksen järjestäjien edustajia.
- Valitkaa pöydästänne puheenjohtaja, joka kirjaa tietokoneelle muistiinpanoja käymästänne keskustelusta.
- Kahvitauon jälkeen, klo 15 alkaen, käymme läpi keskusteluissa esiin nousseita ajatuksia.
- Pyydämme lähettämään ryhmäkeskusteluiden muistiinpanot osoitteeseen toiminnanohjauksenokeilu.okm@gov.fi mielellään perjantaihin 5.12. mennessä, jotta ne ovat hyödynnettävissä aluekeskusteluiden valmisteluissa.

Keskustelun teemat

- Vuoropuhelun syventäminen
 - Miten yhteiset keskustelut tulisi järjestää? (aluekohtainen/alakohtainen/järjestäjäprofiileittain)
 - Millainen tilaisuuden ohjelma tukisi parhaiten vuoropuhelun laatu- ja vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista?
- Yhteistyö
 - Millä keinoilla alueellista yhteistyötä edistetään?
 - Miten saadaan konkreettisesti osallistettua kaikki järjestäjät?
 - Miten sidosryhmäyhteistyö on tarkoituksenmukaista järjestää?

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ryhmätyöskentelyn läpikäynti

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Päätössanat

yljohtaja Petri Lempinen,
opetus- ja kulttuuriministeriö

KIITOS!